

**ΥΠΟΥΡΓΕΙΟ ΠΑΙΔΕΙΑΣ, ΑΘΛΗΤΙΣΜΟΥ ΚΑΙ ΝΕΟΛΑΙΑΣ
ΔΙΕΥΘΥΝΣΗ ΑΝΩΤΕΡΗΣ ΕΚΠΑΙΔΕΥΣΗΣ
ΥΠΗΡΕΣΙΑ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ**

ΠΑΓΚΥΠΡΙΕΣ ΕΞΕΤΑΣΕΙΣ ΠΡΟΣΒΑΣΗΣ 2023

Μάθημα: ΟΙΚΟΝΟΜΙΚΑ (24)

**Ημερομηνία και ώρα εξέτασης: Δευτέρα, 26 Ιουνίου 2023
8:00 - 11:00**

**ΠΡΟΤΕΙΝΟΜΕΝΕΣ ΛΥΣΕΙΣ
ΕΝΤΕΚΑ (11) ΣΕΛΙΔΕΣ**

ΕΡΩΤΗΣΗ Α

1.

i.	Λάθος	Κεφ. 1, ενότ. 2.3, σελ. 19	
ii.	Λάθος	Κεφ. 4, ενότ. 3, σελ. 110, 126	
iii.	Ορθό	Κεφ. 5, ενότ. 11, σελ. 168-170	
iv.	Ορθό	Κεφ. 6, ενότ. 9, σελ. 208	2 M

2.

i.	β	Κεφ. 3, ενότ. 1, σελ. 74	
ii.	γ	Κεφ. 2, ενότ. 2, σελ. 52	
iii.	δ	Κεφ. 8, ενότ. 6, σελ. 264 – 269	
iv.	γ	Κεφ. 1, ενότ. 2.3 και 3.3, σελ. 20 και σελ. 39	8 M

3. α) $(900.000 \times 60\%) = 540.000$

Κεφ. 6, ενότ. 2, σελ. 188 – 189 **1 M**

β) Εργατικό δυναμικό = Απασχολούμενοι + Άνεργοι

Εργατικό δυναμικό = $540.000 + 50.000$

Εργατικό δυναμικό = 590.000

Κεφ. 6, ενότ. 3, σελ. 190 – 194 **2 M**

γ) Ποσοστό ανεργίας = $\frac{\text{Αριθμός ανέργων}}{\text{Εργατικό δυναμικό}} \times 100$

Ποσοστό ανεργίας = $\frac{50.000}{590.000} \times 100 = 8,47\%$

Κεφ. 6, ενότ. 3, σελ. 190 – 194 **2 M**

4. α) Το κράτος προσφέρει επιδόματα τα οποία αυξάνουν τις δαπάνες και μειώνει τους φόρους με συνέπεια τη μείωση των δημοσίων εσόδων.

Κεφ. 6, ενότ. 6, σελ. 199 **2 M**

β) Δύο από τα πιο κάτω:

- Απώλεια εισοδημάτων και παραγωγής
- Απώλεια ανθρώπινου κεφαλαίου
- Αύξηση κοινωνικών προβλημάτων

Κεφ. 6, ενότ. 6, σελ. 199-200 **1 M**

5. Διαρθρωτική Ανεργία. Η διαρθρωτική ανεργία είναι η ανεργία που προκύπτει όταν οι δεξιότητες που έχουν οι υποψήφιοι εργαζόμενοι είναι διαφορετικές από τις απαιτούμενες για την απασχόληση στις κενές θέσεις εργασίας.

Κεφ. 6, ενότ. 4, σελ. 196 **2 M**

(Ερώτηση Α: Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Β

1. α)

Τιμή P	Ποσότητα Q
3	90.000
3,50	Q2
$\Delta P = 0,5$	$\Delta Q = Q2 - 90.000$

$$E_s = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \times \frac{P_1}{Q_1} \qquad E_s = 1,5$$

$$1,5 = \frac{Q2 - 90.000}{0,5} \times \frac{3}{90.000}$$

$$1,5 = \frac{3Q2 - 270.000}{45.000}$$

$$1,5 \times 45.000 = 3Q2 - 270.000$$

$$67.500 = 3Q2 - 270.000$$

$$3Q2 = 337.500$$

$$Q2 = \frac{337.500}{3}$$

$$Q2 = 112.500 \text{ κιλά}$$

Κεφ. 1, ενότ. 3.1, σελ. 32-33

3 Μ

β)

Τιμή (P)	Ποσότητα (Q)
3	90.000
3,50	Q2
$\Delta P = 0,5$	$\Delta Q = 90.000 - Q2$

$$E_D = \frac{\Delta Q}{\Delta P} \times \frac{P_1 + P_2}{Q_1 + Q_2} \qquad E_D = 2$$

$$2 = \frac{90.000 - Q2}{0,50} \times \frac{3 + 3,50}{90.000 + Q2}$$

$$2 = \frac{585.000 - 6,5Q2}{45.000 + 0,5Q2}$$

$$2 \times (45.000 + 0,5Q2) = 585.000 - 6,5Q2$$

$$90.000 + Q2 = 585.000 - 6,5Q2$$

$$7,5Q2 = 495.000$$

$$Q2 = \frac{495.000}{7,5}$$

$$Q2 = 66.000 \text{ κιλά}$$

Κεφ. 1, ενότ. 2.1.2, σελ. 11- 12

3 Μ

γ)

Συνολική Δαπάνη (ΣΔ) = Τιμή x Ποσότητα ή (ΣΕ ή TR) = P x Q

$$\Sigma\Delta 1 = 3 \times 90.000 = \text{€}270.000$$

$$\text{Έσοδα του κράτους}_1 = (270.000 \times 25\%) = \text{€}67.500$$

$$\Sigma\Delta 2 = 3,5 \times 66.000 = \text{€}231.000$$

$$\text{Έσοδα του κράτους}_2 = (231.000 \times 25\%) = \text{€}57.750$$

Τα έσοδα του κράτους έχουν μειωθεί κατά €9.750 (67.500 – 57.750).

Κεφ. 1, ενότ. 2.4, σελ. 22-24

4 M

2. Η προσφορά είναι ανελαστική.

Όσο πιο εξειδικευμένοι παραγωγικοί συντελεστές απαιτούνται για την παραγωγή τόσο μικρότερη είναι η ελαστικότητα της προσφοράς.

ή

Ορισμένα αγαθά και υπηρεσίες παράγονται με τη χρήση μοναδικών ή σπάνιων παραγωγικών πόρων. Μια αύξηση στην τιμή τους δεν θα μεταβάλει σημαντικά την προσφερόμενη ποσότητά τους γιατί η επιχείρηση δυσκολεύεται να βρει κατάλληλους συντελεστές παραγωγής για την παραγωγή.

Κεφ. 1, ενότ. 3.3 σελ. 39

2 M

3. α) Από οποιαδήποτε μονάδα παραγωγής $\frac{TR}{Q}$ ή $TR=P \times Q$

$$\text{πχ. } \frac{TR_1}{Q_1} = \frac{40}{1} = \text{€}40$$

1 M

β) $FC = \text{€}100$

1 M

$$\gamma) AC = \frac{TC}{Q} \rightarrow AC = \frac{130}{4} = \text{€}32,5$$

1 M

$$\delta) MC = \frac{\Delta TC}{\Delta Q} \rightarrow MC = \frac{150-130 \text{ ή } 20}{5-4 \text{ ή } 1} = \text{€}20$$

1 M

$$\epsilon) TR - TC = 0 \rightarrow 120 - 120 = 0$$

Νεκρό σημείο: στην 3^η μονάδα (Q=3)

Η επιχείρηση στο νεκρό σημείο πραγματοποιεί μόνο το φυσιολογικό κέρδος .

Κεφ. 4, ενότ. 2.4, σελ. 117

1 M

στ)

Μονάδες Παραγωγής Kg	Συνολικό Κόστος (TC) €	Συνολικά Έσοδα TR €	Κέρδος/Ζημιά TR-TC
0	100	0	-100
1	110	40	-70
2	115	80	-35
3	120	120	0
4	130	160	30
5	150	200	50

Το άριστο επίπεδο παραγωγής βρίσκεται στις 5 μονάδες παραγωγής (Q=5)

Είναι το σημείο όπου η επιχείρηση μεγιστοποιεί το συνολικό κέρδος (ή ελαχιστοποιεί τις ζημιές)

Κεφ. 4, ενότ. 2.4.1, σελ.117

2 M

ζ) Η πιο πάνω επιχείρηση ανήκει στον τέλει ανταγωνισμό, αφού η τιμή είναι σταθερή.

Κεφ. 4, ενότ 2.2, σελ. 111-112

1 M

(Ερώτηση Β: Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Γ

1. α)

I: Στάδιο του Αύξοντος Οριακού Προϊόντος (ή αύξουσας οριακής απόδοσης).

II: Στάδιο του Φθίνοντος Οριακού Προϊόντος (ή φθίνουσας οριακής απόδοσης).

Κεφ. 2, ενότ. 5, σελ. 62-63

1 M

1. β)

$$MP = \frac{DTP}{DL} \rightarrow MP = \frac{(600-570)}{(8-7)} \rightarrow MP = \frac{30}{1} \rightarrow \mathbf{MP = 30}$$

1 M

1. γ)

Το TP να αυξάνεται με φθίνοντα ρυθμό διότι το MP αρχίζει να μειώνεται, λόγω της εμφάνισης του νόμου της φθίνουσας απόδοσης.

Οι μονάδες του μεταβλητού συντελεστή εργασία που προστίθενται στην παραγωγή συνδυάζονται ολοένα και πιο δυσανάλογα με τις μονάδες των σταθερών συντελεστών.

Κεφ. 2, ενότ. 5, σελ. 63

3 M

1. δ)

Εργασία L	Νέο Συνολικό προϊόν TP or Q	Νέο Οριακό προϊόν MP
0	0	-
1	0 + 60 = 60	50+10=60
2	60 + 90 = 150	80+10=90
3	150 + 120 =270	110+10=120

3 M

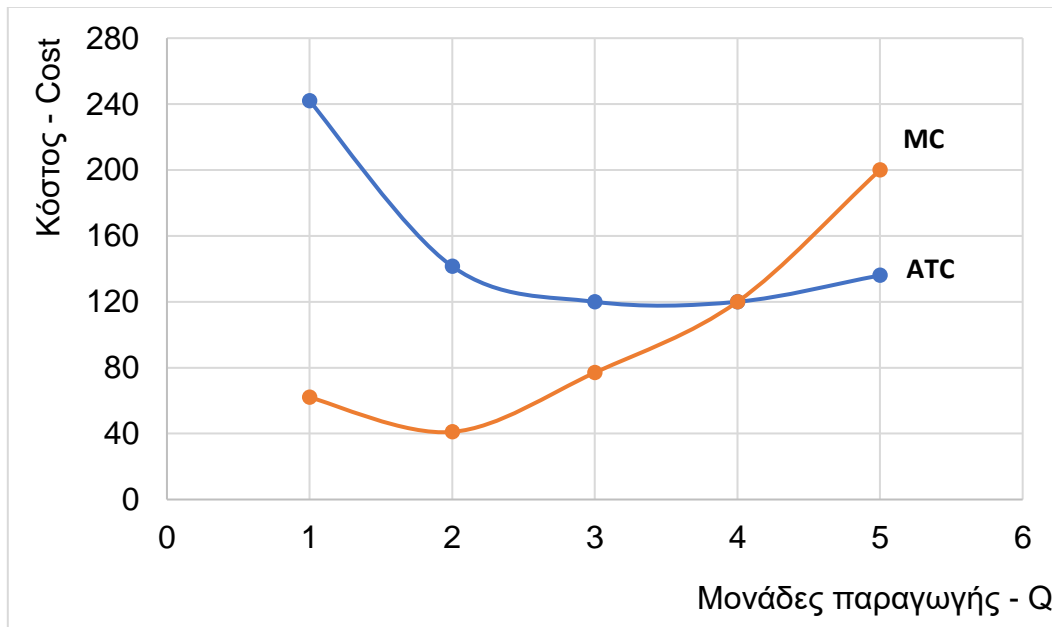
2. α)

Μονάδες παραγωγής Q	Μέσο συνολικό κόστος ATC	Συνολικό κόστος TC	Οριακό κόστος MC
0	-	180	-
1	242	242	62
2	141,5	283	41
3	120	360	77
4	120	480	120
5	136	680	200

$$MC = \frac{DTC}{DQ}$$

5 M

2 β)

4 M

2 γ)

Η Αποτελεσματική κλίμακα παραγωγής επιτυγχάνεται στις τέσσερις (4) μονάδες παραγωγής (ή Q=4).

Κεφ. 3, ενότ. 2.3, σελ. 88

1 M

δ) Αρχίζει από τον κάθετο άξονα στο ύψος των σταθερών εξόδων, γιατί σε μηδέν παραγωγή υπάρχουν τα σταθερά έξοδα. Είναι πάντοτε μια ευθεία γραμμή, παράλληλη προς τον οριζόντιο άξονα, αφού το σταθερό κόστος δεν μεταβάλλεται, όταν μεταβάλλεται η παραγωγή.

Κεφ. 3, ενότ. 2.1, σελ. 81

2 M

(Ερώτηση Γ: Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Δ

1.

	€ εκ.
Προσωπικό εισόδημα	1.220
Μείον Άμεσοι φόροι (φόρος εισοδήματος)	(70)
Μείον Εισφορές στο Ταμείο Κοινωνικών Ασφαλίσεων (Τ.Κ.Α)	(60)
α) Διαθέσιμο εισόδημα	1.090
Μείον Ιδιωτική Κατανάλωση	(1.000)
β) Αποταμίευση	90

	€ εκ.
Προσωπικό εισόδημα	1.220
Συν Αδιανέμητα κέρδη	120
Μείον Μεταβιβαστικές πληρωμές (συντάξεις και επιδόματα)	(45)
γ) Εθνικό εισόδημα (Καθαρό Εθνικό Εισόδημα σε τιμές συντελεστών)	1.295

5 M

2. α)

Έτος	Δείκτης Τιμών (μονάδες)	ΑΕΠ σε Τρέχουσες Τιμές € εκ.	ΑΕΠ σε Σταθερές Τιμές € εκ.
2020	100	400	400
2021	110	550	500
2022	125	600	480

- **Πραγματικό ΑΕΠ = Ονομαστικό ΑΕΠ x $\frac{100}{\text{Δείκτης τιμών}}$**

- **ΑΕΠ Τρεχ. Τιμές 2020** → $400 = \text{Ονομαστικό ΑΕΠ} \times \frac{100}{100}$

$$\text{Ονομαστικό ΑΕΠ} = 400$$

- **Δείκτης Τιμών 2021** → $(500 = 550 \times \frac{100}{\text{Δείκτης τιμών}})$

$$\text{Δείκτης Τιμών 2021} = 110$$

- **ΑΕΠ Σταθ. Τιμές 2022** → $(\text{Πραγματικό ΑΕΠ} = 600 \times \frac{100}{125})$

$$\text{Πραγματικό ΑΕΠ 2022} = 480$$

3 M

β) Το 2021 το ΑΕΠ σε σταθερές τιμές ήταν €500 εκ. Αυτό δηλώνει ότι η παραγωγή του 2021 με τις τιμές που επικρατούσαν το έτος βάσης ή το 2020 ήταν €500 εκ. και όχι €550 εκ.

Κεφ. 5, ενότ. 11 , σελ. 169 - 170

2 M

γ) 2020 → **Μισθός σε σταθερές τιμές = €25.000**

$$\text{2022} \rightarrow \text{Μισθός σε σταθερές τιμές} = \text{Μισθός σε τρέχουσες τιμές} \times \frac{100}{\text{Δείκτης τιμών}}$$

$$\text{Μισθός σε σταθερές τιμές} = (27.000 \times \frac{100}{125})$$

$$\text{Μισθός σε σταθερές τιμές} = \text{€21.600}$$

Η οικονομική κατάσταση της Ευτυχίας χειροτέρευσε κατά €3.400 (25.000-21600).

2 M

3. α)

ΔΗΜΟΣΙΑ ΕΣΟΔΑ	€
Φόρος περιουσίας	2.140
Έμμεσοι φόροι	10.740
Άλλα δημόσια έσοδα	1.180
	14.060

ΔΗΜΟΣΙΕΣ ΔΑΠΑΝΕΣ*	€
Αγορά αγαθών και υπηρεσιών	1.870
Μισθοί δημόσιων υπαλλήλων	8.980
Επιδόματα και επιδοτήσεις	3.230
Επενδυτικές δαπάνες	2.580
	16.660

*Δημόσιες Δαπάνες χωρίς να περιλαμβάνονται οι τόκοι δημόσιου χρέους.

Δημόσια Έσοδα – Δημόσιες Δαπάνες* = Πρωτογενές Έλλειμμα ή Πλεόνασμα
(14.060 – 16.660) = - 2.600 Πρωτογενές Έλλειμμα

Κεφ. 7, ενότ. 7, σελ. 233-236

5 M

β) Δύο από τα πιο κάτω:

Οι δημόσιες δαπάνες διαχρονικά παρουσιάζουν μια αυξητική τάση που οφείλεται:

- Στην αύξηση του πληθυσμού.
- Στην αύξηση του εθνικού εισοδήματος.
- Στη βελτίωση της τεχνολογίας.
- Στις αντιλήψεις της κοινωνίας για τον κοινωνικό ρόλο του κράτους.

Κεφ. 7, ενότ. 4, σελ. 224

1 M

γ)

Το Δημόσιο χρέος είναι το σύνολο των δανείων που επισυνάπτει το κράτος και δεν έχουν εξοφληθεί ακόμη.

Δύο πηγές από τα πιο κάτω:

- Νοικοκυριά
- Επιχειρήσεις
- Εμπορικές τράπεζες

Κεφ. 7, ενότ. 8, σελ. 237

2 M

(Ερώτηση Δ: Σύνολο Μονάδων 20)

ΕΡΩΤΗΣΗ Ε

1.

€1 \$1,08

X \$10.000

$$X = \frac{10.000 \times 1}{1,08} = 9.259,26$$

Προμήθεια = (9.259,26 x 0,2%) = 18,52

Ο Μάρκος θα πληρώσει (9.259,26 + 18,52) = €9.277,78

4 M

2.

α) Ετήσιο εισόδημα: (€3.700 x 13 = €48.100)

Φορολογητέο Εισόδημα €	Φορολογικός Συντελεστής	Εισόδημα x Φ.Σ.	Φόρος
0 – 19.500	0%	(19.500 x 0%)	0
19.501 – 28.000	20%	(8.500 x 20%)	1.700
28.001 – 36.300	25%	(8.300 x 25%)	2.075
36.301 – 48.100	30%	(11.800 x 30%)	3.540
		€48.100	α) €7.315

5 M

β)

$$\begin{array}{l} \text{€26.180} \\ \text{X;} \end{array} \quad \begin{array}{l} 119 \\ 19 \end{array} \quad \text{X= } \frac{26.180 \times 19}{119} = \text{€4.180 φόρος}$$

ή

$$\begin{array}{l} \text{€26.180} \\ \text{X;} \end{array} \quad \begin{array}{l} 119 \\ 100 \end{array} \quad \text{X= } \frac{26.180 \times 100}{119} = \text{€22.000 αξία αυτοκινήτου χωρίς φόρο}$$

Και οι δύο θα πληρώσουν φόρο = 26.180 – 22.000 = **€4.180**

2 M

γ) Η άμεση φορολογία (ή φόρος εισοδήματος) γιατί είναι κυρίως προοδευτική φορολογία. Αυτό σημαίνει ότι ο φορολογικός συντελεστής αυξάνεται όταν αυξάνεται το εισόδημα.

ή

Η άμεση φορολογία (ή φόρος εισοδήματος) γιατί είναι κυρίως προοδευτική φορολογία. Επιβαρύνει περισσότερο τις ψηλές εισοδηματικές τάξεις και λιγότερο τις χαμηλές.

Κεφ. 7, ενότ. 6.3 , σελ. 228

2 M

δ) Τρεις αρχές από τις πιο κάτω:

- Ανάλογη με την φοροδοτική ικανότητα
- Καθολική και αμερόληπτη
- Να μην είναι δαπανηρή η είσπραξη της
- Να μην εμποδίζει την οικονομική ανάπτυξη.

Κεφ. 7, ενότ. 6.5 , σελ. 230

3 M

3.

Χώρα	Κόστος ευκαιρίας αυτοκινήτων (σε έπιπλα)	Κόστος ευκαιρίας επίπλων (σε αυτοκίνητα)
Ουγγαρία	$(80 / 120 = 0,67)$	$(120 / 80 = 1,5)$
Τσεχία	$(70 / 50 = 1,4)$	$(50 / 70 = 0,71)$

Συμφέρει στην Ουγγαρία να παράγει αυτοκίνητα (ή έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή αυτοκινήτων) γιατί έχει χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας από την Τσεχία.

Συμφέρει στη Τσεχία να παράγει έπιπλα (ή έχει συγκριτικό πλεονέκτημα στην παραγωγή επίπλων) γιατί έχει χαμηλότερο κόστος ευκαιρίας από την Ουγγαρία.

Κεφ. 8, ενότ. 3 , σελ. 254 – 257

4 Μ

(Ερώτηση Ε: Σύνολο Μονάδων 20)

--- ΤΕΛΟΣ---